

nyim16

Az ellenállás és együttműködés lehetőségei

2021. szeptember 24-25.

TNT, Társadalmi Nemek Tudománya

Szegedi Tudományegyetem

A nyim16 konferencia hívószavai az ellenállás és az együttműködés. Olyan előadásokat igyekeztünk összeválogatni, amelyek arra reflektálnak, hogy miként és mennyire lehet a gender/szexualitás szempontú kutatásainkat a mai magyarországi és globális folyamatok eredményes kritikájaként művelni. Azaz tudunk-e és ha igen miért, vagy miért nem, hiteles és meggyőző hangon megszólalni (a) a saját tudományterületünkön, azaz a kultúratudomány, az irodalomtudomány, a nyelvészet, a médiatudomány, a pedagógia, a történettudomány, tudománytörténet, a politológia, a szociológia, a közgazdaságtudomány vagy a pszichológia területén, (b) másrészt azok számára is, akik a kutatott területek jelenségeinek szereplői, elszenvedői, adott esetben akár megrendelői, (c) egyben a saját magunk örömeire is. Olyan előadások hangzanak majd el, amelyek most folyó kutatások eredményeit mutatják be konkrét jelenségek kapcsán, de általános kritikai reflexiók is egyben. Olyan előadások, amelyek a kitörési pontok lehetőségét, a változtatás irányát, az 'ellen-diszkurzusok', az átalakítás, a változtatás esélyeit ígérő vagy azokat meg is valósító stratégiákra fókuszálnak. Miként folytassunk, folytathatunk-e egyáltalán rendszeres és rendszerező, a vizsgált jelenségeket átalakítani képes kutatásokat. Mik ennek a különféle ismeretelméleti, módszertani és politikai feltételei itt és most, napjaink sokféle (nemzeti és transznacionális) kirekesztő hatalmi gyakorlatainak, rendeleteinek, intézményi átrendeződéseinek közegében a feminista kritikai elméletek és szerveződések sikeres, koalíciót, összefogást eredményező (tudomány)politikai ellenállás érdekében.

A konferencia online kerül megtartásra.

Jó konferencia élményt kívánunk minden résztvevőnek!

A szervezők:

Barát Erzsébet
b_zsazsa@freemail.hu

Zámbóné Kocic Larisa
larisa@ieas-szeged.hu

PÉNTEK, 2021. szeptember 24.

<p>13:00 MEGNYITÓ: Prof. Gingl Zoltán, SZTE Doktori Intézet volt igazgatója. A második alkalommal odaítélt KAFFKA MARGIT-DÍJ nyertesének laudációja, a díj átadása: Barát Erzsébet a Kuratórium Elnöke</p>
<p>13:30–15:30 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Annus Irén</p>
<p>Acsády Judit: „Reneszánsz.” A hazai feminizmus kutatás historiográfiája: Az utolsó két évtized</p>
<p>Kövér-Van Til Ágnes: Ellenállás – Aktivizmus: Kérdések és válaszkísérletek</p>
<p>Barát Erzsébet: A szerveződés esélyei a sebezhetőség kapitalizmusával szemben</p>
<p>Joó Mária: Heller Ágnes, a közszereplést vállaló értelmiségi és a feminizmus problémás kapcsolata</p>
<p>15:30–16:00 VIRTUÁLIS KÁVÉSZÜNET</p>
<p>16:00–18:00 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Tóth Anna Zsófia</p>
<p>Bolemant Lilla: Nemzetek és nemek. Irodalom és aktivizmus kettős kisebbségben</p>
<p>Bott Domonkos Livia: A „zöld-özvegyek” helyzete szuburbanizált közösségekben</p>
<p>Zanin Éva: Határsértések és lázadás – együttműködési lehetőségek a nagyvállalati szektorban</p>
<p>Hidasi Judit: Az ellenállás sajátos eszközei japán kontextusban</p>
<p>18:00–19:00 SZÜNET</p>
<p>19:00–20:00 „PERFORMANCE” ÉS BESZÉLGETÉS Andrea Zittlau, English and American Studies Institute, University of Rostock és Fajgerné Dudás Andrea (https://www.fajgerne.com/) Moderátor: Barát Erzsébet</p>

SZOMBAT, 2021. szeptember 25.

8:30–10:00 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Barát Erzsébet
Virágh Enikő: #MeToo: Médiabíráskodástól a média feletti bírászkodásig
Főző Eszter: 'Nőies' és 'férfias' stílusjegyek
Borbás Gabriella: Nyilvános bocsánatkérések zaklatási és egyéb (hazai) ügyekben
10:00–10:30 VIRTUÁLIS KÁVÉSZÜNET
10:30–12:00 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Tóth Andrea
Mester Zsuzsanna: Hamupipőke szomorú, avagy az újrahasznosítás túsarkai
Szlama Gabriella: Ki viseli a nadrágot?
Györfly Gabriella: A feminista reprezentáció Gulácsy Lajos művészetében
12:00–13:00 EBÉDSZÜNET
13:00–14:30 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Kérchy Anna
Tóth Zsófia Anna: A humor, mint kihívás és egyben kooperáció: Ellenállás és együttműködés
Strickland-Pajtók Ágnes: <i>A szolgálólány meséje</i> sorozat magyar női recepciójának társadalom-politikai aspektusai
Friedrich Judit: Álom, fókusz és kognitív disszonancia: Az ellenállás formái Szlukovényi Katalin <i>Álomkonyha</i> (2020) c. verseskötetében

SZOMBAT, 2021. szeptember 25.

14:30–16:00 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Acsády Judit
Bartha Eszter: A nőörtörténeti kutatások intézményesülése az ELTE-n – kelet-európai kitekintéssel
Sárai Szabó Katalin: Intézményesült-e a konzervatív nőmozgalmak, női pályaképek kutatása?
Mészáros Zsolt: Honleányok, kávénenikék, szüfraszettek. A 19. századi magyar divatsajtó és a nőmozgalmak
16:00–16:30 VIRTUÁLIS KÁVÉSZÜNET
16:30–18:30 PLENÁRIS ÜLÉS – Vitavezető: Friedrich Judit
Kegyés Erika: Az ellenállás és az együttműködés stratégiái Lou Andreas-Salomé Pældáján
Kérchy Anna: Az ellenállás és együttműködés lehetőségei két magyar holokauszt narratívában: F Várkonyi Zsuzsa <i>Férfitőlők lányregénye</i> és Zsolt Ágnes <i>A piros bicikli</i> mint női ellen-diszkurzusok
Kérchy Vera: „Felébresztettél minket.” Szubverzív női szerepformálás a <i>Napszálltában</i>
Virginás Andrea: (Erdélyi) magyar női alkotók a kortárs kelet-európai filmgyártásban
18:30–18:45 KÖZÖNSÉGDÍJ TITKOS SZAVAZÁS (DOODLE)
18:45 DÍJÁTADÁS: „Wonder Woman”, a legjobb előadásnak járó közönség-díj Átadja: Virágh Enikő , az előző konferencia díjazott
19:00–19:30 ZÁRÓSZÓ: Barát Erzsébet és Zámbóné Kocic Larisa

ABSZTRAKTOK

Acsády Judit

TK Szociológia Intézet

„Reneszánsz”. A hazai feminizmus kutatás historiográfiája. Áttekintés az utolsó két évtizedről

Magyarországon a rendszerváltást megelőzően a feminizmus kutatása szinte teljesen kimaradt a történelem-, illetve a társadalomkutatásokból. A nőmozgalmi előzményekre ugyan kitért néhány munka és monográfia, de ezek elsősorban a szavazati joggal kapcsolatos és a munkásmozgalmi vonatkozásokra koncentráltak. A rendszerváltás éveiben - azzal párhuzamosan, hogy a szervezkedési szabadság törvénybe léptetésével és az eszmék szabad áramlásával kialakul egy új feminista hullám, szervezetekkel és mozgalmi akciókkal (egész Kelet-Európa szerte) – megindul az érdeklődés a feminista múlt iránt is. Ezeknek az új irányzatoknak az identitásához tartozott a korábbi mozgalmaknak a feltárása is (hasonlóan a nyugati mozgalmakhoz). Az előadás a feminizmus-kutatás utolsó két évtizedét kívánja áttekinteni: Milyen trendek, új megközelítések, kérdésfeltevések, fogalmi és ideológiai feszültségek jelennek meg ebben a tudományos térben?

***

Barát Erzsébet

SZTE, AAI, TNT

A szerveződés esélyei a sebezhetőség kapitalizmusával szemben

Előadásom a „Miért kell az ellenálláshoz koalíciót építeni?” kérdésre kíván reflektálni. A „33-as paragrafus” néven elhíresült törvénykezés kapcsán próbálom felvázolni miként és milyen irányban lenne jó ‘elrajzolni’, elmozdítani napjaink feminista kutatásaiban/szerveződéseiben belül a “gender” fogalmának egységesítése körül kirajzolódó törésvonalakat, konfliktusokat. Ehhez a jelképesen, 2020. március 31-én, a Transznemű Láthatóság Napján Semjén Zsolt, miniszterelnök-helyettes által a magyar kormány nevében benyújtott közigazgatási salátatörvényt veszem szemügyre és helyezem el az adott

társadalmi pillanatban. Miként szállhatunk szembe és harcolhatunk sikeresen közösen az Anyakönyvi eljárásról szóló 2010-es törvény 69/B. § (1) bekezdés b) pontjának módosítása ellen, mely ezentúl azt mondja ki, hogy „A személyazonosító adatok nyilvántartása tartalmazza b) az érintett „születési nemét”, illetve azt, hogy „(3) Az At. 69/B. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott adat – azaz a bejegyzett „születési nem” – nem változtatható meg” – a már folyamatban lévő esetekben sem (sic). A szolidaritás, az összefogás lehetőségét Laurent Berlant (1998) „nemzeti intimitások” (national intimacies) és Albena Azmanova (2020) ('precarity capitalism') fogalmainak segítségével gondolom át. Azt állítom, hogy addig, amíg a hatalom legfőbb mozgató ereje a félelem és a kétségbeesés (melynek egyik szemléletes példája a „33-as”), ami elsődlegesen 'dühöt' generál, ezt a dühöt nagyon könnyű a domináns beszédmódba, 'gyűlöletté' kanalizálni – akár a feminizmuson belül is. Ahhoz, hogy produktív, közösséget formáló erővé formáljuk ezt az egyébként legitim dühöt, túl kell lépünk a leggyakrabban megfogalmazott 'vegye kezébe ki-ki a saját sorsát', individuumba építő libertáriánus morális renden és helyette a 'közös(ségi) biztonság (szabadság)' nevében kell fellépünk. Ez egyben lehetővé teszi az elosztás vagy elismerés binárisának meghaladását is, az elmúlt tíz év, szerintem önpusztító, feminista és queer politikai és szakmai küzdelmeit megosztó strukturális vagy szimbolikus igazságtalanságok binárisba rendezett felfogást is.

***

Bartha Eszter

ELTE, BTK

A nőtörténelmi kutatások intézményesülése az ELTE-n kelet-európai kitekintéssel

Az előadás bemutatja az ELTE Nőtörténelmi Kutatóközpontját és az eddigi eredményeket. Kelet-európai perspektívában értékeli az itthoni eredményeket és nehézségeket. Röviden kitekint a Közép-Európai Egyetem Társadalmi Nemek Tanulmánya Tanszék történetére, Susan Zimmermann munkája alapján, aki egy összehasonlító tanulmányban mutatta be a *gender studies* intézményesülésének sikereit és kudarcait a kelet-európai régióban. Kísérlet történik az ELTE példáján az új kihívásokkal való megküzdés lehetőségeinek bemutatására, a Nőtörténelmi Kutatóközpont eddigi eredményei folytatásának perspektívájára.

***

Bolemant Lilla

Phoenix Polgári Társulás, Pozsony

Nemzetek és nemek. Irodalom és aktivizmus kettős kisebbségben

A Szlovákiában élő magyar kisebbség a magyarországi politikai helyzet leképeződése „kicsiben”. A magyar nők ezen a kisebbségen belül egy második kisebbséget képviselnek, a szlovák nők között szintúgy. Mindkét irányba indulva kimondott és kimondatlan nemzeti és nemi ellenállásba ütközünk, akár irodalmi kutatásokat, könyvkiadást folytatunk, akár aktivistaként jelenünk meg. Előadásomban az idén 15 éves civil szervezetünk tapasztalatait szeretném megosztani a hallgatósággal, kiemelve a magyar és a szlovák irodalmi életben egyaránt résztvevő kisebbségi írók máig elhallgatott jelentőségét egészen az 1920-as évektől kezdve napjainkig.

***

Borbás Gabriella Dóra

ELTE, BTK

Nyilvános álbocsánatkérések zaklatási és egyéb (hazai) ügyekben

Kétfajta kommunikációt különböztethetünk meg: együttműködőt és uralót/irányítót/megalázót. A verbális agresszió leleplezésével szemben, úgy tűnik, hatalmas a társadalmi ellenállás. Azonban amennyiben nem bizonyítjuk a verbális agresszió szándékosságát, annak mindig áldozathibáztatás lesz a következménye. Az utóbbi évek sajtóban teret kapó szóbeli bántalmazási és zaklatási ügyei mind álbocsánatkéréssel záródtak. Vagyis az elkövető nem ismerte el, hogy szándékosan bántalmazott. Az előadás részben korábbi kutatásomra épül, mely során a verbális bántalmazásnak 42 kategóriáját különítettem el, továbbá próbáltam meghatározni a szándékosság bizonyításának nyelvhasználatban tetten érhető kritériumait.

***

Bott Domonkos Lívia

Comenius Egyetem, Management Kar, Pozsony

A „zöld-özvegyek” helyzete zöldövezetek közösségében

A tanulmány célja a szuburbanizáció által érintett régiókban élő háztartásbeli, gazdaságilag nem aktív nők helyzetének vizsgálata régiófejlesztési, illetve társadalom-gazdasági szempontból. A tanulmány két feltételezésre épül: (1) a szuburbanizált településeken lakó Pozsony – környékbeli nők gazdaságilag inaktívabbak, valamint (2) a társadalomgazdasági tényezők mellett fontos az ilyen

élethelyzetben élő zöld-özvegyek integrálása és együttélése a közösséggel. A városfejlesztők szerint a zöld-özvegy szindróma olyan szocio-gazdasági klaszter, mely a modern kor városai mellett felépülő zöldövezetek modelljén alapszik. A zöld özvegy olyan státusz mely során a háztartásbeli vagy gyermeket nevelő nő, aki a kertváros, illetve agglomerációs gyűrű fogságába kerül, céljainak feladásával, gazdaságilag, társadalmilag és pszichológiailag is a rendszer izolációjába kerülhet. Tanulmányunk viszont a zöld özvegyek demográfiai mutatóit és társadalom gazdasági feladatukat jellemzi, melyek rendszerszerűen függenek a zöldövezetekben való együttélés folyamatától. Elmondható, hogy ezek a nők nem vállalnak munkát, nem csupán megélhetési gondok hiánya miatt, hanem mert életútjuk, illetve a kertváros ezt nem teszik mindig lehetővé. A társadalmi problémák, melyeket a tanulmány elemez a következők: esélyegyenlőség, a munkához és élettérhez való jog, a lakhely megválasztásának joga, a gyermek nevelésének elosztása és a láthatatlan munka. A tanulmány kvalitatív kutatása 20 fiatalkorú nővel készített mély interjú elemzésére épül. Mivel a támogató közösség és motiváció kialakítása az ilyen női közösségek célja is, ezért a folyamat szociológiai és gazdasági rétegeinek jellemzőit is górcső alá veszi a tanulmány. Összefüggéseket keres a régiófejlesztési problémák között, valamint megoldásokat javasol a minden réteg számára élhető térség létrehozásának érdekében. *A tanulmány létrejöttét Szuburbánus élettörténetek című kutatás, a Kultminor projekt támogatta.*

***

Főző Eszter

NBSZ, Szakértői Intézet

'Nőies' és 'férfias' stílusjegyek – Mi számít nőiesnek, mitől nő a nő (!?)

Az NBSZ Szakértői Intézetben (és jogelődjeiben) az 1970-es évek óta működik nyelvész szakértés, mely szakterület egyik feladata névtelen szerzőjű fenyegető, zaklató, rágalmazó, zsaroló, becsületsértő szövegek fogalmazóinak csoportbehatárolása, vagyis meghatározni az ismeretlen fogalmazó személy nemét, életkorát, iskolázottsági szintjét, lakóhelyét, érdeklődési körét stb., hogy a nyomozóhatóság az adott nyelvi profil alapján szűkítse a lehetséges elkövetők körét. A nyelvi bűncselekményt elkövető (vagyis az inkriminált szövegeket fogalmazó) férfiak és nők pusztán nyelvhasználati sajátosságaik alapján történő megkülönböztetéséről, elkülönítéséről utoljára az 1980-as években jelent meg tanulmány magyar nyelven (Nagy Ferenc–Szakácsné Farkas Judit–Vágóné Miklós Ilona: *Nőies és férfias szövegsajátosságok*, In.: Tanulmányok a mai magyar nyelv szövegtana köréből, szerk.: Rácz Endre, Szathmári István, Budapest, 1983. 239-

248.). A tanulmányban taglalt nemi-nyelvi különbségek egyrészt azóta elévültek, módosultak, másrészt a nyelvész szakértői gyakorlat is megváltozott; amíg régen kijelentéseink egyértelműen a biológiai nemre utaltak – lévén ez az információ segíti a nyomozóhatóság munkáját – (pl.: „a fogalmazó-szerző nagy valószínűséggel férfi”), addig mára ennek helyét átvették a lényegesen árnyaltabb – a nyomozók szerint viszont sokszor elbizonytalanító – megállapítások: nőies vagy férfias stílusjegyekről beszélünk, de még ezek dominanciája alapján sem szívesen nyilatkozunk a nemről. De miért nem? Egy tanulmány szerint (Hugyeczk Ildikó Henriett 2011.08.31. *Ki a szerző? – avagy hogyan profiloznak a laikusok?* <http://e-nyelvmagazin.hu>) még a laikusok is könnyűszerrel el tudják dönteni a valószínűség szintjén, hogy a fogalmazó nő vagy férfi, akkor miért alakult ki – a nemzetközi forenzikus nyelvészeti gyakorlatban is (!) – ez a szakértői bizonytalanokodás? Ami a '80-as években markáns stíuselemnek minősült, ma is lehetne az? Vannak-e új nyelvhasználati jellegzetességeink? Ezen jellegzetességek mely része tanulható, és mely része ösztönös? Amennyiben a férfi(as)(nak tűnő) elkövetők szövegeinek sorába egy textus nem illeszthető bele, akkor az női fogalmazóra utal?

***

Friedrich Judit

Független kutató

Álom, fókusz és kognitív disszonancia: Az ellenállás formái Szlukovényi Katalin Álomkonyha (2020) c. verseskötetében

A társadalmi nemi szerepekkel való együttműködés, illetve a szerepelvárásokkal szembeni ellenállás lehetőségei már a borítón megjelennek Szlukovényi Katalin: *Álomkonyha* (2020) c. verseskötetében, erősen ironizáltan és azonnali asszociációkat keltve, és a versek olvasásának első szintjét szinte teljesen be is töltik. De a kötet versei szövegtípusuk szempontjából is érdekes példáit nyújtják az ellenállásnak. Ma mintha minden szöveget narratívaként olvasnánk – erre tanít bennünket az újságírás, a politika, a mindent elöntő marketing. Ám a költészet, különösen a lírai költészet nem ilyen műnem: az egy-egy képre, hangulatra, érzésre koncentrálnak, és a pillanatot örökíti meg. A kötet versei benne maradnak a kognitív disszonancia helyzeteiben, megmutatják azok ellentmondásait, sokszálúságát, de általában nem követik a konfliktust, amit felvillantanak, nem visznek el a feloldásig. Ha az olvasó regénynek akarja olvasni a kötetet, a versek ellenállnak, miközben tanítanak máshogy látni, máshogy olvasni, másfelé keresni az élettől való együttműködés lehetőségét. Szlukovényi Katalin szigorúan szerkesztett verseiben minden számít: hogy hol jelenik meg a kulcsszó, hogy azt

hogyan készíti elő költői kép és verssortörés, és hogyan vezeti le egy fanyar humorba forduló zárlat. A figyelem maga, a koncentráció ajánl megoldást: az élet művelése azt jelenti, hogy apróra megfigyeljük kinek-kinek az álmát, de azt is, felébredve mit tesz. A kognitív diszsonancia tudományos vizsgálata saját eszközeivel segít annak megértésében, hogyan élünk ma – ugyanezt a költészet felől közelíti meg Szlukovényi Katalin verseiben.

***

Györfly Gabriella

ELTE BTK, Nyugat Doktori Program

„A Természet és a Művészet küzdött egymással öbenne. És a Művészet győzött.” A feminitás reprezentációi a fin de siècle korszakban és Gulácsy Lajos művészetében

A századfordulón a dinamikus társadalmi változások az esztétika területén is a maskulinitás és feminitás újrafogalmazását, a női test újfajta reprezentációját igényelték. A fin de siècle korszakban a modernitás reprezentációiban megfigyelhető a női szexualitás és pszichológia képzeletgazdag, központi szerepe. Mintha a nő, a nőiség a róla alkotott képek és az imagináció hatalmával alapvetően befolyásolta volna az írást és a tapasztalást. A nő alakja áthatotta a fin de siècle kultúráját, a modern kor veszélyeinek és ígéreteinek erős, meghatározó szimbólumaként. A feminitás reprezentációinak központi szerepe volt a korszak uralkodó, meghatározó szorongásai, félelmei és pozitív, reményteli ideái, a modern kor megkülönböztető jegyei megjelenítésében. A nő középpontba kerülése szimptomája a maskulin identitás krízisének, a virágzó feminista mozgalmaknak, s magának a modernitás természetének. Az előadás a fin de siècle női reprezentációjának két meghatározó stratégiájára fókuszál. Az egyik stratégia a nőt alapvetően a természettel azonosította (art nouveau ikonográfia). A másik stratégia a korszak esztétizmusának kontextusában a nőt műalkotásként reprezentálta (a nő esztétikai tárgyiasítása). A nemzetközi irodalmi és képzőművészeti kontextus bemutatása mellett elsősorban Gulácsy Lajos életművében szeretném bemutatni ezt a két meghatározó reprezentációs eljárást. Nő, természet, művészet viszonyának problémái Gulácsy írói életművének középpontjában állnak. Gulácsy *Pauline Holseel* című regényében Cevian Dido, az esztéta dendi műalkotássá kívánja formálni Pauline Holseelt. Gulácsy regénye fő gondolataiban a dekadencia gondolatkörében mozog. A regény a Pygmalion-mítosznak, a maskulin kreativitás mitikus narratívájának dekadens újírási kísérleteként is értelmezhető.

Hidasi Judit

BGE

Az ellenállás sajátos eszközei japán kontextusban

A japán nőknek a társadalomban betöltött helye és a státuszukban bekövetkezett változások nyomán követése történelmi visszatekintésben is izgalmas stúdiumot jelent, de az előadásban csak a mai helyzet megértéséhez nélkülözhetetlen legfontosabb mérföldkövekre történik utalás. A modern demokráciákban elvárható jog- és esélyegyenlőség papírforma szerinti megléte ellenére a nők elleni diszkrimináció számos példájával találkozhatunk a munkahelyi és a társadalmi szférában egyaránt. Bemutatásra kerül, hogy a gyakorlatban a mai napig jellemzően férfi-dominánsként ismert japán társadalomban a nők milyen eszközökhöz folyamodnak ahhoz, hogy a status quo tarthatatlansága és igaztalansága ellen tiltakozzanak. Az eszközök egy részét alkotják azok a szemmel nem látható, azaz rejtett módszerek, amelyekkel a nők saját jogaiknak kívánnak érvényt szerezni. Ezek jó része a családon belüli hatalmi viszonyok de jure és de facto érvényesítésének az eszközei. Külön sajátosan japán esetet alkotnak azok az eszközök, amelyekkel a nők ellenállásukat a közéletben a nyelvhasználat szintjén kívánják kifejezni: a hagyományos női és férfi nyelvhasználat felülírásával, a házasságkötést követően a női családnevek megőrzésével, stb. Az ellenállás egy további típusát alkotják azok az egyre szaporodó esetek, amelyeknek a során a nők felvállalják a jogi procedúrát annak érdekében, hogy tiltakozzanak a munkahelyi diszkrimináció (*matahara, sekuhara, pawahara*) számos formája ellen. Ezek a különféle ellenállási eszközök hosszú távon a nők jogaiért harcoló mozgalmak reményei szerint szinergiát alkotva eredményt hozhatnak különösen a mai japán kormányzat gazdaság élénkítő *womenomics* politikájának a hátterében. Nem tanulság nélküli az összevetés a magyar helyzettel – mind az ellenállási eszközök, mind pedig a női munkavállalás serkentésére hozott kormányzati intézkedések vonatkozásában.

***

Joó Mária

ELTE & SZTE

Heller Ágnes, a közszereplést vállaló értelmiségi és a feminizmus problémás kapcsolata

A közéleti értelmiségi nők sorában a 20. századi Európában Beauvoir után talán Heller Ágnes a legjelentősebb. Ezúttal jelentőségének méltatása mellett egy a magyar feminizmus és gender studies művelői számára kényes kérdés

értelmezésére tesztek kísérletet: a feminizmus, feministák (amerikaiak) politikai és elvi kritikáját szembe állítom Heller hazatérése utáni politikai szolidaritásával a magyar feminizmus egyik jelentős ügyével, a parlamenti női kvóta ügyével 2007-ben, melynek kampányában Heller aktívan részt vett. Ennek egyik legismertebb megjelenése a híres/hírhedt plakát a meztelen Tillával (Till Attila celeb, tv műsorvezető) és Heller Ágnessel, aki egy könyvvel takarja el annak privát testrészét. Értelmezésem lényege az, hogy Heller közéleti értelmiségiként való megnyilvánulásai a kilencvenes évek feministákat elítélő álláspontjától lassan (2007-re) eljutott a politikai együttműködésig: azzal párhuzamosan vált női ügyek támogatójává, ahogy áttelepült az amerikai egyetemi közegeből a magyar közéletbe. Azonban elvi álláspontja a feminizmusról valószínűleg nem változott: az a modernitás és a biopolitika sajátos, helleri értelmezése alapján elítélő volt a kilencvenes évektől kezdve és úgy tűnik, hogy az is maradt. Hogyan egyeztethető ez össze a magyar női kvóta ügyében tanúsított aktív közreműködésével? Az ambivalencia melyik oldalára helyezük a hangsúlyt? Arra a HELLERRE, aki „jó nagy szöveget vert a feminizmus koporsójába a kevés női tudós egyikeként” (Kádár Judit 2003), pl. a HVG-ben megjelent 1997-es interjújával, ahol az amerikai egyetemeken dülő tudománytalan 'konyha'-szintű gender studies művelőiről beszél? Nagyon sokat ártott ezzel a magyar társadalmi nemek tudománya egyetemi tanulmányozása ügyének – ezt kijelenthetjük. Heller a PC, a politikai korrektség ügyét is ellenezte a szólásszabadság nevében (Wessely Anna és Kim Lane Scheppele szövege is tették a Világosságban). Elvi szinten is kétes (vagy egyenesen helytelen) a biopolitika, mint biológiai determinizmus vádjá a feminizmus ellen. Ezen vádak szempontjából Fehér Ferencsel közösen írt Biopolitics c. 1994-ben megjelent könyvükre hivatkozhatunk (magyar kiadásra eltérő címen „A modernitás ingája”). Ellensúlyozza-e mindezt politikai szerepvállalása a nők nagyobb politikai képviselői ügyéért? Heller Ágnes 2019-ben meghalt, így jelentős politikai szereplőként, női szerepmodellként elvesztettünk egy világhírű magyar nőt, aki egyenlőségelvű liberális volt. Ráadásul 2010 óta jobboldali, patriarchális kormányunk van. Hellernek a művei maradnak velünk, melyek írásos tanúsága (elvi nézetei) el fogják billenteni a mérleget az antifeminizmus felé attól tartok! Ebben interjúi ugyan kiegyensúlyozó szerepet játszhatnak („örülök minden női sikernek”), de ugyanakkor mi, értelmiségi nők kevésbé örülhetünk annak, amikor a legokosabb magyar filozófusnő azt mondta „egy hülye nő vagyok!” (2010. Jan. 31. 24.hu)

***

Kegyess Erika

Universität Innsbruck

Az ellenállás és az együttműködés stratégiái Lou Andreas-Salomé példáján keresztül

Lou Andreas-Salomé (1861-1937) orosz származású pszichoanalitikus, aki irodalmi műveinek nőiesség-koncepcióiban, önéletrajzi ihletésű írásainak énkép-attribútumaiban, naplójának és teoretikus esszéinek női szerepkonstrukciói mögött felfedezhető nemiszerep-stratégiái mentén kidolgozta azt a nőiesség-fogalmat, ami a feminizmus és az antifeminizmus határán mozog és azt a nőiességet reprezentáló beszédmódot, amiről a kutatók (pl. Kreide 1996, Schütz 1998, Wernz 2003) azt állítják, hogy egyszerre áll ellen a fennálló nemiszerep-rendnek és működik együtt a nők alárendelődésének megvalósításában. Salomé az életben maradás, pontosabban a nőiesség egyik legfontosabb jellemzőjének azt a stratégiát tartja, ami a férfiuralom megkövetelte „hazugságon” alapszik és a nőmozgalmak hatására megkonstruált „igazságon” nyugszik, azaz az ellenállás (feminizmus) és a cinkos együttműködés (antifeminizmus) közötti vékony utat, mint a túlélés egyik lehetőségét, mint az egyetlen helyes választást próbálja meg leírni a nők szemszögéből, hol azonosulva a hagyományos, a férfinezőpontnak megfelelő beszédmóddal, hol ellenállva annak generikusságának, egy új női nézőpontból szólalva meg. Salomé szövegeiben ezért oly szembeűnő a lázadó és a megadó hang ütközése, az ellenállás és az együttműködés stratégiáinak találkozása, hogy a tettes és a cinkostárs szerepében is megtalálja önmagát és a saját nőiességéhez való viszonyulást. Ahhoz hogy megismerjük és megértsük, miként lehetséges az, hogy néha feminista, néha antifeminista módon gondolkodunk és beszélünk, s magunkat hallgatva, aligha vesszük észre ezt az ellenmondást, újra kell olvasnunk Salomé írásait, mert éppen ideje szembenézni azzal, hogy mi magunk is Salomé beszéd-stratégiáit alkalmazzuk napjaink kutatói pozícióiban.

***

Kérchy Anna

SZTE, AAI, TNT

Az ellenállás és együttműködés lehetőségei két magyar holokausztnarratívában: F Várkonyi Zsuzsa Férfiidők lányregénye és Zsolt Ágnes A piros bicikli mint női ellen-dizskurzusok

A két vizsgált szöveg a Holokauszt áldozatainak és túlélőinek állít emléket, a fikciót és a realitást különböző mértékben elegyítő, töredezett vagy befejezetlen

női fejlődésregényt idéző traumanarratívákban. Az *Akik maradtak* című filmadaptációja nyomán közismertté vált *Férfitűdők lányregénye* a pszichológus F Várkonyi Zsuzsa tollából két, a háborúban súlyos lelki sérüléseket szerzett, családját veszített ember különleges barátságáról szól: a depressziós elfojtásban élő, középkorú nőgyógyász és az elárvult, anorexiás, szeretetihes, rebellis kamaszlány egymásba kapaszkodásának története. A másik regényt, Zsolt Ágnes eredetileg *Éva lányom* címmel megjelent *Piros bicikli* című könyvét a magyar *Anne Frank naplójaként* tartják számon. A később a koncentrációs táborban meggyilkolt, 13 éves Heynman Éva – édesanyja által szöveggondozott – rövidke naplója vázol korképet egy zsidó kislány mindennapjairól a nácik uralta Nagyváradon. A két szöveg egymás mellé állítva izgalmas párhuzamot rajzol: az egyik a trauma utótörténetére, a másik az előzményeire koncentrál; az egyik sikeresnek tűnő, a másik kudarcba fulladt gyászfeldolgozás produktuma (Zsolt Ágnes a könyv megjelenése után öngyilkos lett). Az egyikben a szépirodalmi fikció, a másikban a dokumentarista realizmus felé mozdul el a hangsúly. Azonban mindkét szöveg az emlékezetkultúra során sokáig tendenciózusan háttérbe szorult női perspektívát helyezi előtérbe, s ilyen értelemben ellen-diskurzusként olvasható. A történelmi események mintegy a háttérben zajlanak, a tizenéves lányok testtapasztalatainak meghatározó élménye mögött, ami korporeális narratológiai olvasatot tesz lehetővé. Közös pont a két könyvben az ellenállás és az együttműködés lehetőségeinek fontolóra vétele, a túlélés stratégiáinak morális mérlegelése: annak a dilemmájára, hogy az életben maradáshoz elkerülhetetlen-e az elnyomó rendszer kiszolgálása vagy lehet-e a gyöngéd törődés, a Carol Gilligani „gondoskodás etika” önmagáságunk és közösségi identitásunk megőrzésének záloga.

***

Kérchy Vera

SZTE

“Felébresztettél minket.” – Szubverzív női szerepformálás a Napszálltában

Nemes Jeles László a nemzetközi hírnevet hozó *Saul fia* (2015) után visszatér a *Türelem* című rövidfilm (2007) női szemszögű történetmeseléséhez, és a *Napszálltában* (2018) az első világháború előtt álló bécsi-budapesti világ társadalmi feszültségeit, az „előeste” vibráló hangulatát Leiter Írisz íriszén keresztül villantja fel. E második nagyjátékfilm esetében a főszereplő traumatizáltsága (a szülők korai elvesztése, az erősen hiányos élettörténet) „indokolja” azt az elhallgató-kitakaró ábrázolásmódot, ami ellenáll a kosztümökkel jelzett történelmi film konvencionális, totalizáló olvasásmódjának.

A néző Írisszel együtt a homályban tapogatózva kutatja a nyomokat, melyekből egyfelől a lány elhallgatott családtörténetének, másfelől a közeljövőben kibontakozó katasztrófának a (néző által ismertnek vélt) „szövegére” kellene – a lánnyal együtt – következtetnünk. A trieszti tanoncévektől a budapesti kalapszalomon keresztül a lövészárokgig jutó Írész véletlenszerű események közti bolyongása megmutatja, milyen felforgató erőkkel bír a performatív sodródás, az ideológiákról minduntalan leválasztódó attitűd, a társadalmi szerep normától eltérő eljátszása. A kalapszalom lángjai közül férfinadrágban és női blúzban távozó „Leiter” (a film vége felé már csak így, nemi jegyekről leválasztott vezetéknevén szólítják az őt vezérként követő merénylők) a perverz, nőverő grófokkal teli, rothadó Monarchia jelölte fallogocentrizmus elfojtott félelmeinek allegóriájaként fordítja vissza a mozinéző és a történelemolvasó omnipotens tekintetét, a film végén a kamerába meredve végképp zavarba hozva a befogadás „hamis nyomai” mentén eltévelyedett nézőt.

***

Kövér-Van Til Ágnes

ELTE, TáTK

Ellenállás - Aktivizmus: Kérdések és válasz kísértetek

Az előadás arra a kérdésre keresi a választ, hogy igaz-e, hogy az elnyomott, marginalizált csoportok politikailag élesednek és ennek egyik formája az ellenállás és az aktivizmus. Az elnyomott identitásnak mindig része a politizálódás és az aktivizmus? Mit jelent az aktivizmus: politikai nyelvezettel, mozgalmi formában való megfogalmazását az adott csoport elismerésre és egyenlőségre vonatkozó igényeinek? Megvilágításra kerül az a kérdés, hogy vajon az aktivizmus mindig ellenállást jelent-e. Kinek vagy minek állunk ellen az elismerésért vagy az jogegyenlőségért folytatott küzdelemben? Megvizsgálom, hogy mit jelent az elnyomás és a marginalizáltság jelen helyzetünkben és milyen csoportokról beszélünk a feminizmus ernyője alatt. Felteszem a kérdést, hogy van-e „gender ernyő” és hogy szüksége van-e a feminizmusnak a gender fogalmára. Átgondolásra kerül, hogy tényleg szemben áll-e az elismerés és az elosztás diszkurzus, és az elismerés/jogegyenlőség diszkurzus szükségszerűen a neoliberális kapitalizmus strukturális viszonyainak elfogadását jelenti-e vagy, hogy az elosztás diszkurzus mindig baloldali-e. Végezetül fontolóra vesszük, hogy mit jelenthet a politizálódás, vagy a politikai élesedés jelen körülményeink között. És mit jelent az ellenállás jövő-vízió nélkül, vagy van jövő-víziónk?

***

Mester Zsuzsanna

Profilantrop Egyesület – Filantrópia Adománybolt, Budapest

Mi történhet napjainkban a divatját múlt, kontextusát vesztett magassarkú női cipőkkel, különösen a túsarkúakkal? Mi lesz a hajdani fétissel, ha nyugdíjazzák? Marilyn Monroe mondta, „I don't know who invented high heels, but all women owe him a lot!”, ma már annak tartoznánk hálával, aki használható választ ad a túsarkúak újrahasznosítására, kitalálja, hogy miként kerülhetik el hulladékká válásukat. Előadásomban erre a problémakörre szeretném felhívni a figyelmet, erre a talán elsőre marginálisnak tűnő problémára, ebben az egyre divatosabbá váló re-use, re-, és upcycling világban. Az elmúlt öt évben a Filantrópia Adományboltot működtetve kerestük, keressük a fenntarthatóság, újrahasznosítás mítoszának hétköznapi realitását, útjait, testközelből szembesülve azzal a - nem meglepő - ténnyel, hogy az adományok 80%-a női ruha és cipő. Míg a ruhák újrahasznosítására számtalan technika, továbbadományozására rengeteg mód van, addig az elmúlt évek során világossá vált, hogy a túsarkú cipők helyzete megoldhatatlan nehézségek elé állít bennünket, hiszen felelősségteljes továbbadományozókként nem használhatjuk bevált csatornáinkat, a hajléktalan szervezeteket, női átmenteti szállókat. Az adománybolt az együttműködés eszméjének napi megtestesülése világunkban, aminek alapja és célja az együttműködés, a környezeti-, gazdasági fenntarthatóság, a társadalmi szolidaritás megvalósulása.

***

Mészáros Zsolt

Petőfi Irodalmi Múzeum

Honleányok, kávéénéikék, szüfrazsettek. A 19. századi magyar divatsajtó és a nőmozgalmak

Előadásomban a dualizmus kori, magyar nyelvű női sajtó, azon belül a divatlapok szerepét és jelentőségét tekintem át a magyar nőmozgalmak történetében, hogy hogyan járultak hozzá a nők szerveződéséhez és önállósodásához. Továbbá hogyan támogatták a feministák tevékenységét és bizonyos célkitűzéseit. Arra is kitérek, hogy a hazai sajtó/médiatörténetben megjelent-e, és, ha igen hogyan a feminista szempont: milyen intézményi folyamatokról, eredményekről lehet beszámolni.

***

Sárai Szabó Katalin

DRE, Ráday Gyűjtemény

Intézményesült –e a konzervatív nőmozgalmak, női pályaképek kutatása?

Előadásomban azt a kérdést szeretném körüljárni, miszerint a 19. század végén teret nyert egyházi ébredési mozgalmak nyomán megjelenő nőegyesületek és az egyes személyek vizsgálata milyen új eredményeket, új megközelítési módokat jelent a nő kutatásban. Lényeges a női emancipáció folyamatában betöltött sajátos szerepük hangsúlyozása, amely – miután a résztvevők elsősorban magas presztízzsel rendelkező nők voltak – egyfelől érintette a meghatározó társadalmi csoportok nézeteinek alakulását, másfelől a hagyományosan konzervatív intézményekben – korábban nemigen kutatott – szemléletbeli változásokat idézett elő. Felvetődik a kérdés, hogy mennyiben fogadja el, illetve reflektál ezekre az eredményekre például a református egyház.

***

Strickland-Pajtók Ágnes

Eszterházy Károly Egyetem

A szolgálólány meséje című sorozat magyar női recepciójának társadalmi-politikai aspektusai

A populáris kultúra legtöbbször, mint a szórakozás és szórakoztatás területe jelenik meg, ám, ha közelebbről megvizsgáljuk ezt a rendkívül heterogén világot, mely számos műfajt, esztétikai minőséget, médiumot és funkciót foglal magában, megfogalmazódik a feltételezés, hogy ez a széles tömegeket elérő platform egyéb lehetőségeket is tartogathat. E kutatás fő mozgatórugója annak föltárása, hogy a populáris kultúra termékei milyen hatással vannak a befogadóra, s hogy ezek a produkciók alkalmasak-e a politikai-társadalmi tudatosság erősítésére, az ellenállás és az aktív állampolgári magatartás fejlesztésére, vagy akár Joke Hermes nyomán megfogalmazva a populáris kultúra valóban lehet-e “domináns politikai viszonyok elleni ellenállás terepe” (Hermes, 2005). Ezen elméletet Margaret Atwood *A szolgálólány meséje* című regényének legújabb televíziós adaptációjának (Hulu 2017–2020) recepcióján keresztül kívánom körüljárni. A kutatás konkrét célja annak bemutatása, hogy a magyar női közönség milyen stratégiák, kulturális sémák mentén értelmezi a sorozatot, lát-e párhuzamot jelen világunk és Gilead disztópiája között, milyen reakciókat vált ki bennük a sorozatban bemutatott szélsőséges női kiszolgáltatottság, s ez hogyan hat érzelmeikre, identifikációs folyamatukra, esetleg konkrét cselekvésre buzdítja-e őket. Másrészt – tágabban – pedig azt is kívánom vizsgálni, hogy a populáris kultúra alkalmas-e arra, hogy társadalmi-politikai tartalmakat a közbeszédbe

beemeljen, oldja a politikai apátiát, s így akár az együttműködés lehetőségeit is elősegítse.

***

Szlama Gabriella Zsófia

Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalmi Kommunikáció Doktori Iskola

Ki viseli a nadrágot? Az élclapok „ellenállása és együttműködése” a női nadrágviselő tükrében a 19-20. század fordulóján

A karikatúra műfaját több politikai irányzat, ideológia és eszme felhasználta. A 19. században elterjedő élclapok rajzai, anekdotái, cikkei vagy humoros versei számos olvasóhoz eljutottak. A *Borsszem Jankó*, *Kakas Márton*, *Bolond Istók* markáns véleményét fejezte ki a politika, a művészet vagy az irodalom területén, élceik középpontjába gyakran került maga a divat is. Gúnyt űztek a különböző formabontó újításokból (például az ún. sonkaújj szabásvonal megjelenéséből) vagy az öltözködés drága mivoltából. Ezek a sajtóorgánumok (különösen a *Borsszem Jankó*) a női emancipációt elvetették. Így a női nadrágviselő kérdése is terítékre került ezekben a lapokban – több módon is csípős megjegyzéseknek kitéve azt. Ugyanakkor, ezzel párhuzamosan, a hirdetések között többször propagálták ezt a ruhadarabot, különböző tervezőknek vagy divatáruházaknak biztosítottak reklám helyet. Kutatásom során erre az ellentmondásra szeretnék rávilágítani, középpontba helyezve a női nadrágviselőt, ami egyaránt ellenálló és együttműködő hangot váltott ki ezen lapokból. A vizsgálat során kvalitatív és kvantitatív módszertan használatával tanulmányozom 1880 és 1914 között a magyarországi élclapokat (*Borsszem Jankó*, *Kakas Márton*, *Bolond Istók*), egy 200 cikkből álló korpuszban.

***

Tóth Zsófia Anna

SZTE, AAI, TNT

A humor, mint kihívás és egyben kooperáció – ellenállás és együttműködés

Dolgozatomban azt szeretném megvitatni, hogy a humor használat miért kiváló stratégia változás eléréséhez, és miért hasznos a feminizmus számára is. Természetesen feminista humor létezik és számos női alkotó/előadó él a humor lehetőségeivel. A humor egy relatíve non-konfrontatív és kevésbé veszélyesnek tűnő stratégia ha változást szeretnénk elérni. A humor kettősségével egyszerre valósul meg az ellenállás (kritika) és az együttműködés (elfogadás). Számos humor elmélet és humorkutatással foglalkozó tudós foglalkozott/foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a humor egyik különlegessége az, hogy míg kihívást és

szubverziót generál (megkérdőjelezi és aláássa a fennálló rendszert) mindeközben kooperál is és általában az ideiglenes megkérdőjelezés időszaka és a változás-generálás után a rend viszonylag visszaáll. Wylie Sypher úgy vélekedik, hogy a komédia forradalmi és konzervatív egyszerre. Miközben kérdéseket tesz fel és aláássa a rendszert, ugyanakkor meg is erősíti és helyreállítja azt az ideiglenes “zavar” időszaka után. Elisabeth Bronfen szintén úgy érvel, hogy a paródia például párhuzamosan erősíti meg azokat az értékeket, amiket kritizál vagy megkérdőjelez; azonban bár végül helyreáll a rend és az értékrend megmarad, ettől függetlenül a szubverzió ott marad. Tehát a paródia (de ez igaz a többi humor stratégiára és zsánerre is) dupla-kódolású ugyanis a vitatkozó/megkérdőjelező folyamatok egyidejűleg futnak a cinkosság stratégiáival a meglévő rendszerben. Viszont mindezek ellenére (vagy éppen ezért) a változás elkezdődik és újraíródnak a keretek és a jelentések a humor használatával.

***

Virágh Enikő

ELTE, Szociológia Doktori Iskola

#MeToo: médiabíráskodástól a media feletti bíráskodásig

Előadásomban a Marton László-ügyet elemzem a „médiabíráskodás” (trial by media) fogalmából kiindulva. A médiabíráskodás olyan piacvezérelt, a hírmédia által gerjesztett folyamatot jelent, amelyben a média a közvélemény megbízottjaként, az erkölcs védelmében lép fel az olvasókat azonnali véleményalkotásra ösztönözve, így egyfajta populista igazságszolgáltatásként működik. A médiabíráskodás több szempontból problematikus lehet: lerombolja a vádlott reputációját, akinek jellemzően nyilvános megszégyenítésben lesz része, ráadásul előfordul, hogy a meghurcolt vádlott a bíróság ítélete szerint végül nem bizonyul bűnösnek (Greer – McLaughlin 2010, 2012). Ugyanakkor a benne rejlő demokratikus potenciál sem elhanyagolható, különösen olyan bűncselekménytípusoknál, amelyeket a jog strukturális okok miatt nem kezel elég hatékonyan. Ilyen a szexuális erőszak és a szexuális zaklatás is, ahol a látencia kiugróan magas. A nemzetközi #metoo mozgalom USA-fókuszú, de globális méretű médiabíráskodásként is felfogható, ahol a médiabíráskodás az ellenállás eszközeként funkcionált. Catherine A. MacKinnon (2018) szerint a #metoo az USA-ban elérte azt, amire a jog nem volt képes. Előadásomban a magyar #metoo zászlóshajóját, a Marton László-ügyet vizsgálom. Amellett érvelek, hogy a médiabíráskodásnak – bár például a figyelemfelhívásban fontos szerepet tölthet be – komoly limitációi vannak, ami a Marton-ügyben is tetten érhető. A Marton-

ügy egyfelől médiabíráskodásként működött, ugyanakkor az idő előrehaladtával részben média feletti bíráskodásba (media on trial) fordult át. Előadásomban bemutatom az ügy fejlődését és szakaszait, és a médiabíráskodás limitációit, illetve ennek lehetséges okait is.

***

Virginás Andrea

Média Tanszék, Sapientia EMTE, Kolozsvár

(Erdélyi) magyar női alkotók a kortárs kelet-európai filmgyártásban: szakmai és diaszpórikus identitás-formációk

2016 óta egyéni és csoportos kutatási programok keretében (finanszírozók: MTA Domus Hungarica pályázati alap, Sapientia EMTE Kutatási Programok Intézete, Klebelsberg Kúnó Tehetséggondozó Program) szakmai életpálya interjúk készülnek, standard kérdéssor alapján, női filmes alkotókkal. A prezentációban ezen interjúk alapján, a gyártás-tanulmányok keretében mutatom be az elemzett női filmesek szakmai pályáját és a szakmai identitásukra mindenkor hatással lévő etnikai-diaszpórikus és társadalmi nemi jellemzőket.

***

Zanin Éva

Magyar Telekom Nyrt.

Határsértések és lázadás – együttműködési lehetőségek a nagyvállalati szektorban

Tudományos pályám során mindig is a határsértések érdekelték, a szabályok megszegését követő folyamatokra voltam kíváncsi – Donna Harraway szavaival élve a „bajkeverésben levés/maradás” (staying with the trouble) érdekelt, hiszen az általam tapasztalt tudományos és társadalmi struktúrák inherens hatalmi formációiban, leegyszerűsített dualizmusaiban sosem mozogtam komfortosan. Több, mint 10 év akadémiai törekvés után, a harmadik mesterdiplomám megszerzését követően meghoztam életem legnehezebb döntését: nem fogok ledoktorálni. Ezzel együtt elkezdtem azon gondolkodni, hogyan fordíthatnám társadalmilag hasznossá az elméleti tudásomat. Túl számos témavezetésen, konferencia előadáson és oktatói szemesztereken, szerettem volna valami kézzelfoghatóbb igazolást arra, hogy amit megtanultam, vajon át tudom-e fordítani tulajdonképpen cselekvésre, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdítására. Vajon a szakmai tudásommal tudok-e hatást gyakorolni *ebben* a társadalmi-gazdasági-kulturális közegben? Vajon mi lehet az optimális stratégia, hogyan építhetek ki támogatói bázist és kik körében, vajon milyen viszonyban

kell/érdemes lennem a 'hatalommal' és vajon hogyan definiálódik maga a hatalom a tételezett társadalmi aktivizmusom viszonylatában? 2018 januárja óta a Magyar Telekom sokszínűségi és esélyegyenlőségi szakértője vagyok (Diversity & Inclusion expert). Korábban nem létezett ilyen pozíció a vállalatnál és nem is volt igény arra, hogy ilyen tudású szakembert toborozzanak. Két év alatt jelentős eredményeket értem el és még csak most kezdek bejelenni. Hogy hogyan kerültem oda mégis, és hogyan lett a sokszínűségre törekvés a vállalat egyik HR stratégiai fókusza, és mégis mi köze ennek a pályának az ellenállás és az együttműködés esélyeihez – ezt szeretném nektek elmesélni.

Acsády Judit

Annus Irén

Barát Erzsébet

Bartha Eszter

Berán Eszter

Bolemant Lilla

Borbás Gabriella

Bott Domonkos Lívía

Dombai Dóra

Fajgerné Dudás Andrea

Farkas Zita

Federmayer Éva

Főző Eszter

Friedrich Judit

Gingl Zoltán

Győrffy Gabriella

Hidasi Judit

Jéga-Szabó Krisztina

Joó Mária

Kádár Judit

Kegyess Erika

Kérchy Anna

Kérchy Vera

Koller Nóra

Kovács Ágnes Zsófia

Körösi Zsuzsa

Kövér-Van Til Ágnes

Mester Zsuzsanna

Mészáros Zsolt

Sárai Szabó Katalin

Séllei Nóra

Simon Lehel

Strickland-Pajtók Ágnes

Szapuova Mariana

Székely Zsófia

Szlama Gabriella

Rédai Dorottya

Tatai Erzsébet

Tóth Andrea

Tóth Zsófia Anna

Vasvári Lujzi

Virágh Enikő

Virginás Andrea

Zanin Éva

Zittlau, Andrea

Technikai asszisztensek:

Tóth Zsolt

Szarvas Réka

Zámbóné Kocic Larisa